

Daniel Kolos

EMLÉKEZÉS ROBERT ZENDRE

Amerikában képzett, magyar születésű, kanadai egyiptológusként találkoztam Robert Zenddel, azt gondoltam – vagy azt hittem –, hogy ő egy komédiás. Aztán karikaturista lett, láncdohányos, zenész, költő, rádiós dokumentarista, és még néhány tucat egyéb talentum. Ez utóbbi volt az, ami összehozott bennünket. Az egyórás műsorok készítése a kanadai tévétársaság számára (CBC), elsősorban a sokáig futó *Ideas* (Gondolatok) című produkció tette lehetővé Zend számára, hogy beutazza a világot, interjúkat, felvételeket készítsen, és olyan nagynevű írókat hozzon el a kanadai közönségnek, mint Octavio Paz és Pablo Neruda. Unszolt, hogy tegyem ugyanezt az ősi Egyiptom nagy férfiúival és asszonyaival – és az isteneivel is. Felkarolva engem, amit felfedett előttem, az költészetének mélysége volt.

Egész életemben verseket írtam, de senki előtt nem fedném fel őket. Még Zend előtt sem. Amikor egy másik barát kirángatott a szekrényből és rivaldafénybe állított, ki kellett békülnöm azokkal a hatásokkal, amelyeket olyan tehetséges, kreatív költők gyakoroltak rám, mint Zend. A halála után húsz évbe telt, mire publikálni mertem, amit tanultam tőle:

FELKAROLVA

Robert Zend (1929–1985) emlékére

Felkaroltál engem
és egyszer büszkén
kijelentted a feleségemnek,
hogy te az ő mentor-sógora vagy.

A tanítványod voltam?
Az inasod? Nem!
Ha lovag lettél volna,
én lettem volna az apródod.

Mivel író voltál, költő,
én az üres lapod voltam,
amelyen kreativitásod
palléroztad tíz éven át.

Néha tükör voltam,
ami visszatükrözte bölcsességedet,
vagy egy hangvető, ami nevetett,
amikor próbálgattad humorodat.

Máskor szűrő voltam,
aki átengedte a legnagyobb gondolataidat,
de további finomításra
csapdába ejtette a durva, alaktalanokat.

Időnként tölcser voltam
és belém töltötted a káoszt,
amely felgyülemlett benned nap nap után,
és nézted, mi folyik ki belőlem.

Engedelmesen szövögettem a káoszodat.
Gyakran én tettem túl rendezetté,
míg nem megtanítottad, hogy ne féljek
a zűrzavartól, inkább játsszak veled,

hagyjam, hadd formálja magát kreatív
disszonanciává vagy vidám
badarsággá, szavak és kifejezések
szokatlan csavarjaivá és fordulataivá.

Egy napon észrevettem, hogy
a te elméd volt a tükör,
és mindenki más a hangvető,
a szűrő és a tölcser.

Te, a saját egyéni módodon,
modellezted számomra a kreatív folyamatot,
amit használni kezdhettek,
a saját szertelen képzeletemet.

Egyiptomban voltam, amikor meghaltál
és nem volt lehetőségem megköszönni neked,
hogy meghívtál az örületedbe,
vagy megmutatni neked, hogy mihez kezdtem veled.

Megjelent Daniel Kolos: *From one child to another* (Egyik gyermektől a másiknak) című művében. (Shelbourne, Ontario, 2007: The Silicon Dispatch Box)

(Fordította: Burza Patrícia Kármén)